

Nr 166

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag om ändrad lydelse av 32 § 2 mom. och anvisningarna till 19 § kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370); given Stockholms slott den 18 mars 1955.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till lag om ändrad lydelse av 32 § 2 mom. och anvisningarna till 19 § kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370).

GUSTAF ADOLF

Per Edvin Sköld

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att livränta, som utgått på grund av försäkring enligt lagen om yrkesskadeförsäkring, i sin helhet skall utgöra skattepliktig intäkt och således icke — som gäller beträffande bl. a. livränta enligt 1916 års lag om olycksfall i arbete — beskattas allenast till reducerat belopp. Detsamma föreslås skola gälla livränta, som utgår enligt militärsätningsförordningen och vissa andra författningar på grund av skadefall, som inträffat efter utgången av år 1954.

Förslag

till

lag om ändrad lydelse av 32 § 2 mom. och anvisningarna till 19 § kommunal-
skattelagen den 28 september 1928 (nr 370)

Härigenom förordnas, att 32 § 2 mom. och anvisningarna till 19 § kommunal-
skattelagen den 28 september 1928¹ skola erhålla ändrad lydelse på
sätt nedan angives.

Nuvarande lydelse:

32 §.

2 m o m. Har livränta enligt vad
i lag eller särskild författning är
stadgat utgått vid sjukdom eller
olycksfall i arbete eller under mili-
tärtjänstgöring eller har livränta
eljest vid sjukdom eller olycksfall
utgått på grund av försäkring, som
icke tagits i samband med tjänst,
skall såsom skattepliktig intäkt räk-
nas nedan angivna del av livräntans
belopp, nämligen om livräntetagaren
under beskattningsåret fyllt:

högst 35 år	80 procent
36 till och med 47 år	70 »
48 » » » 56 »	60 »
57 » » » 63 »	50 »
64 » » » 69 »	40 »
70 » » » 76 »	30 »
77 » » » 86 »	20 »
minst 87 år	10 »

Anvisningar

till 19 §.

Fattigunderstöd, begravningshjälp
— — — influtna medlemsavgifter.

Föreslagen lydelse:

32 §.

2 m o m. Har livränta utgått vid
sjukdom eller olycksfall på grund
av försäkring, som icke tagits i sam-
band med tjänst och ej heller utgör
obligatorisk försäkring enligt lagen
om yrkesskadeförsäkring, skall så-
som skattepliktig intäkt räknas ne-
dan angivna del av livräntans belopp,
nämligen om livräntetagaren under
beskattningsåret fyllt:

högst 35 år	80 procent
36 till och med 47 år	70 »
48 » » » 56 »	60 »
57 » » » 63 »	50 »
64 » » » 69 »	40 »
70 » » » 76 »	30 »
77 » » » 86 »	20 »
minst 87 år	10 »

Anvisningar

till 19 §.

Fattigunderstöd, begravningshjälp
— — — influtna medlemsavgifter.

Utbytes sådan livränta eller del
därav, som enligt bestämmelserna i
32 § i sin helhet skall räknas såsom
skattepliktig intäkt, mot belopp för
en gång, skall beträffande detta be-
lopp i beskattningshänseende gälla
vad om sådan livränta är stadgat.
Sker utbyte, helt eller delvis, av an-

¹ Senaste lydelse av 32 § 2 mom. se 1950:308 och av anvisningarna till 19 § se 1954:204.

Nuvarande lydelse:

Föreslagen lydelse:

nan livränta än nyss sagts mot engångsbelopp, skall beloppet anses utgöra icke skattepliktig intäkt.

Bestämmelsen att — — — sist-nämnda lag.

Bestämmelsen att — — — sist-nämnda lag.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling. I samband därmed skall följande iakttagas.

Äldre bestämmelser skola fortfarande gälla i fråga om 1955 års taxering samt i fråga om eftertaxering för år 1955 eller tidigare år.

Vidare skola äldre bestämmelser fortfarande äga tillämpning med avseende å livräntebelopp, som enligt vad i lag eller särskild författning är stadgat utgått vid sjukdom eller olycksfall i arbete eller under militärtjänstgöring, under förutsättning att fråga om ersättning i anledning av sjukdomen eller olycksfallet prövats jämlikt de bestämmelser som gällde före den 1 januari 1955.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 18 mars 1955.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden SKÖLD, ZETTERBERG, TORSTEN NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, ANDERSSON, NORUP, HEDLUND, PERSSON, HJALMAR NILSON, LINDELL, NORDENSTAM, LINDSTRÖM, LANGE.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Sköld, anmäler efter gemensam beredning med cheferna för försvars- och socialdepartementen *fråga rörande beskattning av livränta, utgående på grund av yrkesskadeförsäkringen, m. m.* samt anför därvid följande.

Inledning

Lagen den 3 januari 1947 (nr 1) om allmän sjukförsäkring (i fortsättningen benämnd SFL) och lagen den 14 maj 1954 (nr 243) om yrkesskadeförsäkring (i fortsättningen benämnd YFL) trädde i kraft den 1 januari 1955. Enligt ikraftträdandebestämmelserna i sistnämnda lag skall 1916 års lag om försäkring för olycksfall i arbete (OL) och lagen den 14 juni 1929 om försäkring för vissa yrkessjukdomar icke gälla skadefall, som inträffat efter utgången av år 1954. Försäkringsformerna enligt dessa lagar har avlösts av en gemensam försäkring för yrkesskada. Vid nyssnämnda tidpunkt trädde jämväl åtskilliga andra till yrkesskadeförsäkringen anknutna ersättningsförfattningar i kraft, såsom lagen den 14 maj 1954 (nr 246) om krigsförsäkring för sjömän m. fl. och förordningarna sistnämnda dag om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under tjänstgöring i civilförsvaret (nr 249) och om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under vistelse å anstalt m. m. (nr 250). Vidare har genom förordningen den 4 juni 1954, nr 460, med verkan från den 1 januari 1955 vidtagits vissa ändringar i militärsättningsförordningen den 2 juni 1950 (nr 261).

I samband med sjukförsäkringsreformen har även vidtagits vissa ändringar i skatteförfattningarna. I den proposition, nr 64, till 1954 års riksdag, vari vissa förslag om sådana ändringar framlades, uttalade jag att det kunde ifrågasättas, huruvida icke en omprövning borde ske av reglerna för beskattning av livräntor på grund av yrkesskadeförsäkringen, men att jag för det dåvarande icke var beredd att utan närmare utredning förorda en ändring i detta avseende.

I en den 14 februari 1955 dagtecknad, av kammarrättsfiskalen E. Eklund upprättad *promemoria* angående beskattningen av vissa livräntor, som utgått vid sjukdom eller olycksfall i arbete m. m., har föreslagits viss omläggning av beskattningen av livräntor på grund av yrkesskadeförsäkringen och vissa andra livräntor.

Med anledning av nämnda *promemoria* har, efter remiss, *yttranden* avgivits av kammarrätten, statskontoret, riksskattenämnden, försäkringsinspektionen, riksförsäkringsanstalten, pensionsstyrelsen, socialstyrelsen, överståthållarämbetet, länsstyrelserna i Uppsala, Kronobergs, Göteborgs och Bohus, Kopparbergs och Västernorrlands län, Landsorganisationen i Sverige, försäkringsanstalterna Folket och Samarbete (Folksam), Svenska arbetsgivareföreningen, Svenska försäkringsbolags riksförbund, Svenska personal-pensionskassan, Taxeringsnämndsordförandenas riksförbund, Thulebolagen samt Tjänstemännens centralorganisation.

Gällande beskattningsregler, m. m.

Vid beskattningen av försäkringstagare tillämpas i de svenska skattelagarna endera av två metoder. Enligt den ena metoden medges rätt till avdrag för erlagda försäkringspremier, men beskattas å andra sidan hela det utfallande försäkringsbeloppet. Enligt den andra metoden föreligger i princip icke avdragsrätt för erlagda premier, men utfallande försäkringsbelopp blir helt skattefria eller beskattas endast till ett reducerat belopp.

Den först angivna metoden tillämpas sedan år 1951 bl. a. med avseende å alla försäkringar, som enligt anvisningarna till 31 § kommunalskattelagen (KL) är hänförliga till pensionsförsäkringar. Ersättning som utfaller på grund av sådan försäkring beskattas således men å andra sidan föreligger avdragsrätt för erlagda premier. Samma metod har även kommit till användning vid beskattningen av ersättning på grund av sjuk- eller olycksfallsförsäkring, som tagits i samband med tjänst.

Har sjuk- eller olycksfallsförsäkring tagits i samband med tjänst, blir således livränta eller annan ersättning som utgått på grund av försäkringen i sin helhet beskattad; undantag gäller dock för ersättning som avser sjukvårds- eller läkarekostnader, vilken ersättning beskattas endast i den mån den utgått efter förmånligare grunder än motsvarande förmåner till statliga befattningshavare. Enligt 33 § KL är den anställde berättigad till avdrag för avgifter, som han erlagt för sjuk- eller olycksfallsförsäkring tagen i samband med tjänst. Har arbetsgivaren helt eller delvis stått kostnaden för premier för dylik försäkring, äger han vid taxeringen göra avdrag för kostnaden, om den är att hänföra till omkostnad i förvärvskälla.

Förutsättningarna för att en försäkring skall anses ha tagits i samband med tjänst är angivna i sista stycket av punkt 1 av anvisningarna till 31 § KL. Sålunda erfordras att enligt anställningsavtalet skyldighet föreligger för arbetstagaren att ha sådan försäkring eller att, om sådan skyldighet icke föreligger, premier för försäkringen skall gäldas av arbetsgivaren eller av denne jämte arbetstagaren. Beträffande sjuk- eller olycksfallsförsäkring erfordras dessutom, att anmälan angående nyssnämnda förhållanden skett hos försäkringsanstalten. Försäkring i allmän sjuk-kassa eller enligt lagen om yrkesskadeförsäkring anses icke såsom försäkring tagen i samband med tjänst. Den tidigare obligatoriska försäkringen enligt OL var icke heller hänförlig till försäkring tagen i samband med tjänst.

Metoden att i princip icke medgiva avdrag för erlagda försäkringspremier men å andra sidan icke beskatta utfallande försäkringsbelopp har tillämpats exempelvis i fråga om kapitalförsäkring. Den har också, ehuru ej fullt konsekvent, tillämpats i fråga om sjuk- eller olycksfallsförsäkring, som icke tagits i samband med tjänst.

Enligt 19 § KL i dess lydelse enligt lagen den 7 maj 1954, nr 204, gäller således bl. a., att till skattepliktig inkomst icke skall räknas ersättning, som på grund av försäkring i allmän sjuk-kassa eller enligt YFL tillfallit den försäkrade. Från skatteplikt har vidare undantagits ersättning, vilken vid sjukdom eller olycksfall tillfallit någon på grund av annan försäkring, som icke tagits i samband med tjänst. Utgår ersättningen i de nu nämnda fallen i form av pension eller livränta utgör den dock skattepliktig inkomst. Genom denna bestämmelse blir invalidpension, som på grund av pensionsförsäkring utgår då den försäkrade är arbetsoförmögen eller har nedsatt arbetsförmåga, hänförlig till skattepliktig inkomst; detta resultat står också i överensstämmelse med regeln att premier för pensionsförsäkring är avdragsgilla. Livränta, som utgått i de angivna fallen, blir också beskattad men icke i sin helhet. Enligt 32 § 2 mom. KL gäller nämligen särskilda regler beträffande livränta som vid sjukdom eller olycksfall utgått på grund av försäkring, som icke tagits i samband med tjänst. Dessa regler innebär att endast en del av livräntans belopp beskattas, nämligen om livräntetagaren under beskattningsåret fyllt

högst 35 år	80 procent
36 till och med 47 år	70 »
48 » » » 56 »	60 »
57 » » » 63 »	50 »
64 » » » 69 »	40 »
70 » » » 76 »	30 »
77 » » » 86 »	20 »
minst 87 år	10 »

Avdrag är i princip icke medgivet för premier för sjuk- eller olycksfallsförsäkring, som icke tagits i samband med tjänst. Av sociala skäl har dock medgivits viss avdragsrätt för sådana premier, nämligen inom ramen för det s. k. försäkringsavdraget, vilket emellertid maximerats för ogift skattskyldig till 200 kronor och för äkta makar till sammanlagt 400 kronor.

Avgift för försäkring enligt YFL, som arbetsgivare erlägger för den anställde, är avdragsgill för arbetsgivaren, om kostnaden är hänförlig till någon av de i kommunalskattelagen upptagna förvärvskällorna. I annat fall är avgiften icke avdragsgill för arbetsgivaren. Detsamma har gällt avgift som arbetsgivare tidigare enligt OL erlade för den anställde.

De regler som gäller vid beskattning av ersättning, som vid sjukdom eller olycksfall utgår på grund av försäkringar som icke tagits i samband med tjänst, tillämpas jämväl i fråga om ersättning vilken enligt vad i lag eller särskild författning är stadgat utgår vid sjukdom eller olycksfall i arbete eller under militärtjänstgöring. I sådana fall utgör alltså icke annan ersättning än livränta skattepliktig intäkt. Livränta beskattas till reducerat belopp enligt 32 § 2 mom. KL.

Systemet med beskattning av livräntor enligt en fallande skala infördes genom 1928 års kommunalskattelag. Dessförinnan hade livräntor beskattats helt. Stadgandet om beskattning efter en fallande skala torde närmast ha tillkommit med tanke på livränteförsäkringar mot s. k. engångspremie. Eftersom avdrag icke medgavs för sådana premier fanns det icke anledning att beskatta hela det utfallande livräntebeloppet; till den del det utgjorde återbetalning av erlagt kapital ansågs det böra vara fritt från beskattning.

Förslag av denna innebörd framlades först av 1921 års kommunalskatteskommitté, som emellertid ansåg att en beskattning till reducerat belopp ej borde komma i fråga beträffande livränta som utgick på grund av den obligatoriska olycksfallsförsäkringen. Under de fortsatta förarbetena avseende kommunalskattelagstiftningen hänfördes emellertid även livränta enligt den obligatoriska olycksfallsförsäkringen till de livräntor, som skulle beskattas till reducerat belopp, och en sådan regel inflöt i 1928 års KL. Genom lagstiftning år 1950 har en ändring skett i fråga om beskattningen av livränteförsäkringar mot engångspremie, så att de numera beskattas på samma sätt som andra pensionsförsäkringar d. v. s. avdrag medgives för premiekostnaderna och utfallande belopp beskattas till fullo. Skalan i 32 § 2 mom. är emellertid tillämplig på försäkringar tillhörande denna kategori, om de tecknats före den 1 januari 1951. I samband med denna lagstiftning erhöll stadgandet i 32 § 2 mom. KL sin nu gällande avfattning.

I samband med antagandet av de nya beskattningsreglerna beträffande försäkringsanstalter och försäkringstagare prövades år 1950 även frågan om beskattning av förmåner på grund av sjuk- och olycksfallsförsäkringar. 1944 års allmänna skattekommitté hade i sitt betänkande med förslag till

ändrade bestämmelser angående beskattning av livförsäkringsanstalter och livförsäkringstagare m. m. (SOU 1948: 22) föreslagit, att flertalet sjuk- och olycksfallsförsäkringar, vare sig de tecknats i samband med tjänst eller icke, skulle beskattas på samma sätt som pensionsförsäkring. På grund av de olägenheter, särskilt av praktisk natur, som skulle uppstå om förslaget förverkligades, ansåg jag mig emellertid icke kunna förorda detta förslag utan förordade att de skatteregler, som dittills gällt för sjuk- och olycksfallsförsäkringar, i stort sett skulle bibehållas. Jag uttalade emellertid i propositionen nr 93/1950, att frågan om beskattning av ersättning på grund av sjuk- eller olycksfallsförsäkring — däri inbegripet jämväl frågan om beskattning av vissa livräntor med reducerat belopp — i annat sammanhang borde upptas till ytterligare överväganden. Bevillningsutskottet framhöll i betänkande nr 49/1950, att reglerna för beskattning av sjuk- och olycksfallsförsäkringstagare icke var tillfredsställande. Särskilt ville utskottet framhålla, att mången gång ingen saklig skillnad förelåg mellan sjukförsäkring och invalidpensionsförsäkring men att det oaktat olika skatteregler gällde för dessa båda slag av försäkringar. Med hänsyn härtill ansåg utskottet, att frågan om beskattning av sjuk- och olycksfallsförsäkringstagare senare borde upptas till omprövning.

Förslag rörande beskattningen av livränta på grund av yrkesskadeförsäkringen

Översikt av bestämmelserna om livränta i YFL

Försäkringen enligt YFL ersätter de tidigare försäkringarna enligt 1916 års lag om försäkring för olycksfall i arbete och enligt lagen den 14 juni 1929 om försäkring för vissa yrkessjukdomar samt enligt förordningen den 11 juni 1918 (nr 375) angående en särskild för fiskare avsedd försäkring mot skada till följd av olycksfall. Såväl en obligatorisk som en frivillig försäkringsform finnes.

Genom den obligatoriska försäkringen är — med vissa i 4 och 5 §§ YFL angivna undantag — alla arbetstagare i allmän eller enskild tjänst försäkrade för yrkesskada, varmed förstås skada till följd av olycksfall i arbete och skador som eljest orsakats av arbetet genom inverkan av ämne eller strålände energi m. m. Kostnaden för försäkringen, vilken äger rum i riksförsäkringsanstalten eller i särskilt bildade ömsesidiga försäkringsbolag, bestrides genom försäkringsavgifter som erlägges av arbetsgivaren.

L i v r ä n t a kan enligt den obligatoriska försäkringen utgå till den skadade om skadan medför under längre eller kortare tid bestående förlust av arbetsförmågan med minst $\frac{1}{10}$. Livräntan beräknas på grundval av den skadades årliga arbetsförtjänst, i vissa fall nedsatt (ersättningsunderlaget). Vid fastställande av ersättningsunderlaget medräknas av den

årliga arbetsförtjänsten, som antas ha utgjort minst 1 200 kronor och högst 15 000 kronor, följande belopp

t. o. m. 7 200 kronor	.....	100	procent
7 201—10 800	»	75	»
10 801—15 000	»	50	»

Livräntan bestämmes för tid t. o. m. den månad under vilken den skadade fyller 67 år till följande del av ersättningsunderlaget

- vid förlust av arbetsförmågan: $\frac{11}{12}$ av ersättningsunderlaget,
- vid nedsättning av arbetsförmågan med minst $\frac{3}{10}$: en mot graden av nedsättningen svarande del av ersättningsunderlaget, minskad med $\frac{1}{12}$ av detta, och
- vid nedsättning av arbetsförmågan med mindre än $\frac{3}{10}$: den del av $\frac{2}{3}$ av ersättningsunderlaget, som svarar mot graden av nedsättningen.

I fråga om skadad som fyllt 67 år utgör livräntan $\frac{3}{4}$ av dessa belopp.

Om den skadade under längre tid är ur stånd att reda sig själv kan livräntan förhöjas med vårdbidrag å högst 1 800 kronor för år.

Livränta eller del därav eller livränta för viss tid kan utbytas mot ett engångsbelopp, motsvarande högst de utbytta livräntebeloppens kapitalvärde enligt beräkningsgrunder som fastställas av Kungl. Maj:t.

Efterlevandelivräntor utgår enligt YFL med följande belopp.

Änka erhåller livränta med ett belopp motsvarande $\frac{1}{3}$ av den avlidnes årliga arbetsförtjänst. Har änkan uppnått 67 års ålder utgör dock livräntan $\frac{1}{4}$ av arbetsförtjänsten.

Livränta med nyssnämnda belopp kan jämväl under vissa förutsättningar utgå till ogift kvinna med vilken den avlidne sammanlevat och till den avlidnes trolovade.

Änkling kan tillerkännas livränta efter vad som med hänsyn till omständigheterna prövas skäligt, dock högst med det belopp som änka kunnat få.

Annan, gentemot vilken den avlidne varit pliktig att till fullgörande av lagstadgad underhållsskyldighet utgiva bidrag, exempelvis förutvarande make, äger erhålla livränta med belopp som motsvarar bidraget; dock begränsat på samma sätt som livränta till änkling.

Den avlidnes barn äger uppbära livränta till den dag det fyller 16 år — i vissa fall 21 år — med belopp, motsvarande $\frac{1}{6}$ av den avlidnes årliga arbetsförtjänst.

Den avlidnes föräldrar kan under vissa förutsättningar erhålla livränta efter vad som prövas skäligt, dock var och en högst med belopp motsvarande $\frac{1}{6}$ av den avlidnes årliga arbetsförtjänst.

Sammanlagda beloppet av efterlevandelivräntorna är maximerat till $\frac{5}{6}$ av ersättningsunderlaget.

Förlorar livräntetagaren sin rätt till livränta genom att ingå äktenskap utges ett engångsbelopp, motsvarande tre årsbelopp av livräntan.

Frivillig försäkring må enligt YFL meddelas åt arbetsgivare för arbetstagarare hos honom, åt utbildningsanstalt för elever vid anstalten, åt svensk yrkes- eller fackorganisation för dess medlemmar och åt svensk medborgare som är bosatt i riket eller annan som är bosatt och mantalsskriven i riket för egen del. Den frivilliga försäkringen kan avse i eller utom arbete ådragna skador, som orsakats av olycksfall m. m. och som icke omfattas av den obligatoriska försäkringen. Undantag gäller dock skador på vilka militärensättningsförordningen eller motsvarande förordning beträffande civilförsvaret äger tillämpning.

I fråga om livränta på grund av den frivilliga försäkringen gäller vad som stadgats beträffande livränta på grund av den obligatoriska försäkringen. Genom försäkringsavtalet kan ersättningsbeloppen begränsas att utgå med lägre belopp än enligt den obligatoriska försäkringen.

Promemorian

I promemorian erinras om departementschefens uttalande i propositionen nr 64/1954 sid. 45 f., vilket här torde få återges.

Det kan enligt min mening ifrågasättas om beskattningen av de förmåner, som utgår enligt olycksfallsförsäkringslagen, ur principiell synpunkt är riktigt utformad. Enligt lagen är arbetsgivaren försäkringstagare och icke den anställde. Den anställde erhåller visserligen ej något avdrag för försäkringsavgiften, men slipper å andra sidan skatta för värdet av den förmån, som består däri att arbetsgivaren betalar avgiften för försäkringen. Arbetsgivaren erhåller avdrag för premiekostnaden, om den är att hänföra till utgift i förvärvskälla i kommunalskattelagens mening. Är kostnaden icke hänförlig till sådan förvärvskälla utan att betrakta såsom utgift för levnadskostnader, torde avdrag icke medgivas. Av det totala beloppet för sådana avgifter torde endast en ringa del vara hänförlig till annat än utgift i förvärvskälla. Det skulle av dessa skäl måhända vara riktigtast att beskatta de belopp, som utfaller på grund av bestämmelserna i olycksfallsförsäkringslagen. Att så enligt gällande regler ej sker torde bero på sociala skäl. En bidragande orsak till att beskattning icke ansetts böra ske torde även vara det förhållandet, att ersättningsbeloppen tidigare varit relativt låga. Med hänsyn till det stora antalet fall torde en beskattning av beloppen vidare ha ansetts vara förenad med taxeringstekniska svårigheter.

I fråga om yrkesskadeförsäkringen ställer sig förhållandena annorlunda. Som i departementspromemorian anförts kommer på grund av reglerna om samordning mellan sjukförsäkringen och yrkesskadeförsäkringen ersättning vid yrkesskada i flertalet fall att utgå såsom sjukpenning enligt bestämmelserna i SFL och således, om vad jag förut förordnat godtages, bli skattefri. De fall, då sjukpenning enligt den föreslagna yrkesskadeförsäkringslagen kommer att utgå, blir alltså tämligen få och i huvudsak endast sådana, vid vilka yrkesskadan varat längre tid än 90 dagar utan att livränta hörjat utgå, och sådana, då den anställde icke är försäkrad enligt

bestämmelserna i SFL. Några svårigheter ur administrativ synpunkt torde därför icke behöva följa vid beskattning av sjukpenning enligt yrkesskadeförsäkringslagen. De föreslagna beloppen för livräntor enligt sistnämnda lag torde vara tillräckligt höga för att kunna beskattas i sin helhet. Sjukpenningen skulle däremot, om den bleve beskattad, bli av lägre värde än sjukpenning enligt SFL, som jag tidigare föreslagit skola bli skattefria. Med hänsyn till den samordning, som har ansetts böra föreligga mellan sjukpenning enligt SFL och sjukpenning enligt yrkesskadeförsäkringslagen, anser jag mig kunna förorda att icke heller sjukpenning enligt yrkesskadeförsäkringslagen skall beskattas hos mottagaren. Beträffande livräntorna enligt sistnämnda lag är jag icke beredd att utan närmare utredning förorda någon annan lösning än den som föreslagits i promemorian. Jag ämnar emellertid under den närmaste tiden låta undersöka om icke en omprövning bör göras av nu gällande regler för beskattning av sådana livräntor. Befinnes detta böra ske får jag alltså vid ett senare tillfälle ånyo anmäla denna fråga.

I promemorian framhålles, att frågan huruvida utfallande försäkringsbelopp skall beskattas eller icke enligt de principer som gäller vid beskattningen av försäkringstagare är beroende av om avdrag medges vid taxeringen för erlagda premier eller ej. Utredningsmannen erinrar om, att när det gäller den obligatoriska yrkesskadeförsäkringen den försäkrade själv icke erlägger några avgifter, varför avdragsrätt för honom således icke kan komma i fråga. Däremot kommer hans arbetsgivare i flertalet fall att åtnjuta avdrag för de erlagda försäkringsavgifterna. Utredningsmannen finner det med hänsyn härtill i och för sig vara motiverat att beskatta ersättning, som utgår på grund av yrkesskadeförsäkringen, till hela beloppet.

Vidare framhåller utredningsmannen, att eftersom den obligatoriska försäkringen enligt YFL i huvudsak endast förekommer då ett anställningsförhållande föreligger, det också ligger närmast till hands att jämställa sådan försäkring med de försäkringar som för närvarande i beskattningshänseende hänföres till försäkringar, tagna i samband med tjänst. Den omständigheten att försäkringen i det ena fallet är obligatorisk på grund av stadgande i lag, anser utredningsmannen icke kunna tillmätas någon betydelse i detta hänseende, liksom ej heller det förhållandet att i det ena fallet endast arbetsgivaren har att erlagga försäkringsavgiften, medan i det andra jämväl arbetstagaren kan ha att bidra till avgiften bör föranleda ett annorlunda bedömande av försäkringens karaktär. Frågan huruvida arbetsgivaren får avdrag för den av honom erlagda avgiften eller ej bedömes i båda fallen efter samma regler. Utredningsmannen uttalar sammanfattningsvis, att om ej andra skäl talar däremot ersättning på grund av yrkesskadeförsäkringen i beskattningshänseende bör behandlas på samma sätt som försäkring vilken tagits i samband med tjänst, vilket skulle innebära att utfallande förmåner i princip skulle beskattas. Av skäl som angivits i propositionen nr 64/1954 finner utredningsmannen emellertid att sjukpenning enligt YFL icke gärna kan beskattas annorlunda än sjukpen-

ning från allmän sjukkasse, vilken sjukpenning är skattefri, varför skattefriheten för sjukpenning och andra förmåner, som i annan form än livränta utgår på grund av yrkesskadeförsäkringen, bör bibehållas oförändrad. Det framhålles, att med hänsyn till samordningen mellan den allmänna sjukförsäkringen och yrkesskadeförsäkringen sjukpenning och ersättning för läkarvård o. dyl. kommer att utgå enligt bestämmelserna i YFL endast i ett relativt begränsat antal fall. Att andra förmåner än livränta icke beskattas anser utredningsmannen kunna betraktas som en av sociala och taxeringstekniska skäl motiverad avvikelse från den intagna ståndpunkten att förmånerna på grund av yrkesskadeförsäkringen i princip bör utgöra skattepliktig intäkt. Såsom ytterligare skäl för att livränta på grund av yrkesskadeförsäkringen bör beskattas i sin helhet har utredningsmannen pekat på följande förhållanden. Med hänsyn till att livräntebeloppet höjts blir differenserna i beskattningen, om den nuvarande metoden bibehålles, betydligt mer markerad än tidigare. Utredningsmannen gör gällande att det ej föreligger någon anledning, varför en 30-årig livräntetagare skall skatta för 80 procent av livräntans belopp, medan en 65-åring endast beskattas för 40 procent av samma belopp. Livräntan är närmast att likställas med en ersättning för den förlorade arbetsinkomsten, vilken beskattats lika i båda fallen. Snarare torde det vara mer motiverat att livräntan beskattades lindrigast i de yngre åldersgrupperna, där försörjningsbördan i regel är störst. Utredningsmannen påpekar vidare att så som beskattningen nu är utformad kan inträffa att det belopp, som får behållas efter beskattning, i vissa lägen blir större om vederbörande får livränta än om han erhållit motsvarande belopp i form av arbetsinkomst.

I promemorian beröres vidare frågan, om det av sociala skäl kan vara erforderligt att göra avsteg från principen att livränta skall beskattas helt. Utredningsmannen erinrar om att när fråga är om livräntetagare under 67 år, som haft en arbetsinkomst å mer än 7 200 kronor, livräntans belopp enligt YFL alltid blir större än de livräntor som f. n. utgår enligt OL. När det gäller livräntetagare som haft arbetsinkomst under 7 200 kronor är livräntebeloppet enligt YFL lika stora som de belopp som för närvarande utgår enligt OL vid skadefall som inträffat under de senaste åren. I jämförelse med livräntor enligt OL som utgår på grund av tidigare inträffade skadefall är livräntorna enligt YFL betydligt större. Maximibeloppet för livränta till en helinvalid under 67 år är enligt YFL 11 000 kronor, medan motsvarande belopp enligt OL f. n. är 6 600 kronor. Utredningsmannen anser, att de belopp som på grund av yrkesskadeförsäkringen kommer att utgå vid förlust av eller större nedsättning av arbetsförmågan, regelmässigt blir av sådan storlek, att de kan jämföras med arbetsinkomster i fråga om skattekraft. Anledning synes utredningsmannen därför icke föreligga att av sociala skäl bibehålla den lindring i beskattningen, som blir följden vid tillämpning av skalan i 32 § 2 mom. KL. Än mindre kan sådana skäl åberopas när fråga är om livräntor, som utgår vid mindre nedsättning av

arbetsförmågan, då livröntetagaren i sådana fall regelmässigt har även annan inkomst än livränta. Om livröntetagarens skatteförmåga är nedsatt, bör enligt utredningsmannen hänsyn härtill i det enskilda fallet tas genom beviljande av avdrag från den taxerade inkomsten enligt bestämmelserna i 50 § 2 mom. KL.

I propositionen nr 60 till 1954 års riksdag med förslag till lag om yrkesskadeförsäkring m. m. gjorde chefen för socialdepartementet ett uttalande i anledning av att det ifrågasatts en reducering av de föreslagna livräntebeloppen. Departementschefen framhöll, att man kunde försvara en ganska stor skillnad mellan sjukpenning och dagbeloppet av livränta vid samma årliga arbetsförtjänst bl. a. med hänsyn till att sjukpenningen var helt skattefri medan livräntan i princip var skattepliktig och att barntillägg utgick å sjukpenningen. Det förefölle sig ej så, att den skatterättsliga skillnaden togs som motiv för att höja livräntans dagbelopp i förhållande till sjukpenningen, utan skattefriheten för sjukpenningen hade medfört att denna kunnat fastställas till lägre belopp än eljest skulle varit fallet.

I promemorian har undersökts huruvida den förändring av förhållandet mellan livränta och sjukpenning, som följer av den ifrågasatta omläggningen av beskattningen är sådan, att livräntan genom en dylik omläggning skulle få lägre reellt värde än sjukpenningen och om så skulle vara fallet skillnaden är så stor, att en omläggning av beskattningen på grund härav icke bör ske. Jämförelse har därvid gjorts mellan livräntebelopp till en helinvalid och beloppet av hel sjukpenning utan barntillägg, som utgår till den som är under 67 år.

Utredningsmannen påpekar, att livräntorna enligt yrkesskadeförsäkringen i de flesta fall är så bestämda, att dagbeloppet av den livränta, som utgår till helinvalid, är större än sjukpenningen enligt SFL. Så snart den årliga arbetsförtjänsten överstiger 4 800 kronor är sålunda livräntans dagbelopp ca 50 procent högre än sjukpenning exklusive barntillägg. Är däremot den årliga arbetsförtjänsten mindre än 4 800 kronor är skillnaden mellan livräntans dagbelopp och sjukpenningen även relativt sett mindre för att vid en arbetsförtjänst av 1 200 kronor vara i det närmaste helt utplånad. Till belysande härav har i promemorian intagits följande tabell (*tabell I*), utvisande beloppen vid några olika inkomstlägen (kol. 1) av dels hel sjukpenning till den som är under 67 år exklusive barntillägg (kol. 3), dels livräntans dagbelopp (kol. 4), dels värdet av sistnämnda belopp om hänsyn tas till beskattningen och under antagande att livräntan beskattas efter 40 procent, vilket är det lägsta procenttal som kan förekomma i fråga om livränta till den som är under 67 år (kol. 5), dels ock motsvarande belopp om hela livräntan beskattas (kol. 6), I kolumnerna 5—6 upptagna belopp har beräknats för ensamstående bosatt i kommun tillhörande ortsgrupp II och med den jämförelsevis höga kommunala utdebiteringen av 15 kronor per skattekrona. Det har tillika förutsatts

att vederbörande icke haft annan inkomst än livräntan och icke andra avdragsgilla utgifter än kommunalutskylder och folkpensionsavgift. Det framhålles, att för flertalet livräntetagare beskattningen blir lindrigare än i exemplen och att mycket få torde ha en hårdare beskattning.

Tabell I

Arlig arbetsförtjänst	Livränta till helinvalider under 67 år	Sjukpenning (exkl. barn-tillägg)	1/365 av beloppet i kol. 2	1/365 av livräntan, om denna beskattas till 40 %	1/365 av livräntan, om denna beskattas i sin helhet
1	2	3	4	5	6
1 200	1 100	3	3,01	3,01	3,01
2 400	2 200	5	6,03	6,03	5,47
3 600	3 300	7	9,04	8,97	7,66
4 800	4 400	8	12,05	11,79	9,85
6 000	5 500	10	15,07	14,51	12,05
7 200	6 600	12	18,08	17,20	14,23
7 800	7 012	12	19,21	18,21	15,01
8 400	7 425	14	20,34	19,21	15,80
9 600	8 250	14	22,60	21,23	17,36
10 800	9 075	16	24,86	23,23	18,91
12 000	9 625	18	26,37	24,58	19,89
13 200	10 175	18	27,88	25,92	20,88
15 000	11 000	20	30,14	27,93	22,36

Av siffrorna i tabellen framgår, att livräntans dagbelopp efter avdrag för därå belöpande skatt under de angivna förutsättningarna i samtliga fall kommer att överstiga beloppet för sjukpenningen. Marginalen är så stor att den täcker även fall då vederbörande bor i kommun med den högsta tillämpade utdebiteringen, 20 kronor för skattekrona.

Har den försäkrade barn, utgår utöver sjukpenning barntillägg med en krona för ett eller två barn och två kronor för tre eller fyra barn. Av tabellen framgår att i flertalet inkomstlägen dagbeloppet av livräntan efter full beskattning blir högre än sjukpenning jämte barntillägg å två kronor.

Sammanfattningsvis uttalar utredningsmannen, att beskattning av hela beloppet för livräntan icke skulle medföra att livräntetagaren skulle få sämre utbyte av livränta än av sjukpenning.

Utredningsmannen föreslår av nu angivna skäl, att livränta som utgår på grund av den obligatoriska yrkesskadeförsäkringen skall beskattas i sin helhet. Detta bör gälla fr. o. m. 1956 års taxering, då sådana livräntor för första gången kan komma under beskattning.

Livränta, som utgår på grund av den frivilliga försäkringen enligt YFL, bör enligt utredningsmannen i beskattningshänseende vara jämställd med livränta på grund av annan frivillig olycksfallsförsäkring. Frågan om ändring av reglerna för beskattning av sådan livränta torde böra upptagas i samband med en allmän översyn av bestämmelserna om beskattning av försäkringsförmåner.

Remissyttrandena

Utredningsmannens förslag, att livränta enligt den obligatoriska yrkesskadeförsäkringen till hela sitt belopp skall utgöra skattepliktig inkomst tillstyrkes i princip av nästan alla de hörda myndigheterna och organisationerna. Endast Tjänstemännens centralorganisation har avstyrkt förslaget. Thulebolagen har ifrågasatt ett uppskov med den föreslagna omläggningen i avvaktan på ytterligare utredning.

Från remissyttrandena torde följande få återges.

Riksskattenämnden finner det riktigt att beskattningen omlägges för de kategorier av livräntor, som beröres i promemorian. Den nuvarande beskattningen efter fallande skala är för dessa fall en inkonsekvens, som blivit allt mera framträdande i och med att livräntorna kommit upp i icke obetydliga belopp. Att en livränta, som utgår på grund av yrkesskada eller olycksfall i arbete, skattlägges väsentligt olika beroende på livräntetagarens ålder är — såsom utredningsmannen framhållit — föga motiverat vare sig ur systematisk synpunkt eller ur rättvisesynpunkt. Riksskattenämnden tillstyrker därför förslaget i princip.

Svenska försäkringsbolags riksförbund framhåller, att det beträffande livräntor av ifrågavarande art är uppenbart, att någon saklig grund ej föreligger för reducerad beskattning enligt den fallande skalan i 32 § 2 mom. KL. Med hänsyn till att livräntorna på grund av yrkesskadeförsäkringen kommer att bli föremål för beskattning första gången vid 1956 års taxering är det särskilt angeläget, att beskattningsreglerna på denna punkt fastställs redan i år. Med hänsyn till den väsentliga höjning, som genom yrkesskadeförsäkringslagen genomförts beträffande livräntor på grund av yrkesskada, som inträffat fr. o. m. den 1 januari 1955, i jämförelse med livräntor på grund av tidigare skadefall, saknas enligt riksförbundets mening anledning att därvid ifrågasätta någon form av reducerad beskattning.

Landsorganisationen anser att gällande regler för beskattning av livräntor såväl ur principiella som praktiska synpunkter är föga lämpligt utformade. I synnerhet torde systemet med beskattning efter en i förhållande till livräntetagarens stigande ålder reducerad skala ofta kunna ge mindre tillfredsställande resultat. Organisationen har därför i princip intet att erinra mot en omläggning av livräntebesiktningen. Avgörande för bedömningen av förslaget måste emellertid enligt organisationens uppfattning vara att livräntorna även efter beskattning av hela beloppet kommer att ge en rimlig kompensation för inkomstbortfallet. Därvidlag synes vid yrkesskadeförsäkringen framför allt avvägningen av livräntebeloppen i förhållande till sjukpenningen vara av största betydelse. Relationen mellan sjukpenningen och livräntans dagbelopp enligt nuvarande beskattning och efter beskattning av hela livräntebeloppet påverkas självfallet olika, beroende dels på livräntetagarens ålder och dels på skatteutdebiteringen. I praktiskt

taget samtliga fall kommer dock livräntebeloppen att överstiga beloppen för sjukpenningen. I flertalet inkomstlagen gäller detta även när barntillägg utgår utöver sjukpenningen. Emellertid kommer livräntetagarna genom den föreslagna skatteomläggningen givetvis att få ett sämre utbyte än enligt nu gällande regler. Enligt organisationens mening synes det i de fall, där en omläggning av livräntebesattningen föreslås genomförd, bli erforderligt med en ny bedömning av livräntornas kompensationsgrad, vid vilken framför allt avvägningen gentemot sjukpenningen kommer att vara av stor betydelse.

Tjänstemännens centralorganisation, som avstyrkt utredningsmannens förslag, framhåller, att det förhållandet att livräntebeloppen för dag efter avdrag för skatt överstiger sjukpenningen icke motiverar att skatteplikt för hela livräntebeloppen införes utan att dessa samtidigt höjes.

Svenska arbetsgivareföreningen säger sig dela utredningsmannens uppfattning, att de väsentliga höjningarna i livräntebeloppen enligt yrkesskadeförsäkringslagen i förhållande till vad tidigare gällt motiverar borttagandet av den på sociala skäl införda skattelindringen för livräntor i 32 § 2 mom. KL. Den i promemorian intagna tabellen, som utvisar kvarstående belopp, om livräntan i dess helhet utgör beskattningsbar inkomst, ger vid handen, att beskattning på föreslaget sätt kan accepteras. I samtliga inkomstlagen kommer livräntetagaren trots beskattningen att erhålla en högre livränta än den sjukpenning, som utgår enligt sjukförsäkringslagen under de första 90 ersättningsdagarna. På grund härav tillstyrker föreringen det framlagda förslaget.

Socialstyrelsen uttalar, att ur rent principiella synpunkter övervägande skäl talar för att de här ifrågakvarande livräntorna bör beskattas fullt i likhet med arbetsinkomst och sålunda icke med reducerade belopp enligt 32 § 2 mom. KL. I detta sammanhang bortser styrelsen sålunda från spörsmålet, huruvida en lindrigare beskattning av livräntorna även framdeles kan anses påkallad av sociala skäl. Hårtill kommer att beslutade eller förestående höjningar av livräntebeloppen leder till omotiverade differenser i beskattningen mellan livräntetagarna inbördes, om den nuvarande skattemetoden bibehålles. Socialstyrelsen har därför intet i och för sig att erinra mot att beskattningen av livräntorna omlägges på föreslaget sätt.

Socialstyrelsen framhåller vidare, att det är ett viktigt problem, huruvida den föreslagna omläggningen bör äga rum, utan att man samtidigt överväger en sådan höjning av livräntorna att deras realvärde blir minst lika stort som tidigare. I den mån beloppen av de livräntor, som avses skola bli föremål för den föreslagna skärpta beskattningen, fastställts utan hänsynstagande till denna och sålunda med utgångspunkt från oförändrad skattemetod, anser socialstyrelsen skatteomläggningen i princip böra vidtagas först i samband med en höjning som syftar till ett bibehållande av livräntornas realvärde.

Härefter anför socialstyrelsen.

Vad den nya yrkesskadeförsäkringen beträffar var frågan om den nu aktuella omläggningen av livräntornas beskattning föremål för uppmärksamhet i propositionen nr 64/1954, vari förslag framlades för riksdagen om vissa av sjukförsäkringsreformen betingade ändringar av kommunalskattelagen. Där anfördes, att de föreslagna livräntebeloppen torde vara tillräckligt höga för att kunna beskattas i sin helhet och att frågan om en skatteomläggning skulle övervägas under den närmaste tiden. I förarbetena till yrkesskadeförsäkringslagen — däribland propositionen nr 60/1954 — debatterades skatteproblemet däremot icke närmare och därur kan man följaktligen icke hämta någon vägledning för bedömandet av verkningarna i olika hänseenden av den föreslagna skärpta beskattningen av livräntorna. Visserligen har i den i detta ärende föreliggande promemorian visats, att livräntans dagbelopp fullt beskattad i allmänhet icke kommer att understiga den skattefria sjukpenningen, men denna omständighet behöver icke innebära, att livräntorna regelmässigt bli av sådan storlek, att de kunna jämföras med arbetsinkomster i fråga om skattekraft. Huruvida så blir förhållandet torde kunna ifrågasättas främst för livräntetagare med förhållandevis hög invaliditetsgrad, som ha haft en arbetsinkomst understigande 7 200 kronor och som erhålla samma livräntebelopp som för närvarande utgå enligt olycksfallsförsäkringslagen vid ett under de senaste fem åren inträffat skadefall. Även om i det övervägande flertalet fall livräntorna enligt lagen om yrkesskadeförsäkring kunna bära full beskattning, kan det icke hållas för visst, att detta blir förhållandet i en sådan utsträckning att det vid bristande skattekraft kan anses tillfyllest med den utväg till lindring av beskattningen som står till buds genom stadgandet i 50 § 2 mom. kommunalskattelagen.

Folksam uttalar, att det i och för sig måste anses betänkligt att, såsom i promemorian föreslås, skärpa beskattningen av livräntor och därigenom reducera en kompensationsgrad, som blivit i lag fastställd med utgångspunkt från tidigare gällande skatteregler. Å andra sidan bör kompensationsgraden vara oberoende av om ersättningen utbetalas som sjukpenning eller som livränta. Då det i promemorian framförda förslaget i realiteten innebär, att den faktiska kompensationsgraden vid livränteersättning enligt YFL kommer att ligga närmare sjukpenningersättningens kompensationsgrad än vid nu gällande beskattning, tillstyrker *Folksam* förslaget i denna del.

Länsstyrelsen i Västernorrlands län har icke funnit, att i promemorian anförts principiella skäl av sådan styrka att de motiverar frångående av den av statsmakterna en gång intagna ståndpunkten att ifrågavarande livräntor skall beskattas efter en reducerad skala. Med hänsyn till att starka praktiska skäl talar för att beskattningsreglerna i fråga om livräntor göres mindre komplicerade än nu är fallet, och till departementschefens uttalande i propositionen nr 64 till 1954 års riksdag, att de föreslagna beloppen för livräntor enligt YFL torde vara tillräckligt höga för att kunna beskattas i sin helhet, vill länsstyrelsen emellertid icke motsätta sig ett

2 — *Bihang till riksdagens protokoll 1955. 1 saml. Nr 166*

genomförande av den av utredningsmannen förordade lösningen, som får anses innebära en icke oväsentlig förenkling av beskattningsreglerna.

Thulebolagen, som ifrågasatt ett uppskov med den ifrågasatta omläggningen, anför.

Såväl av allmänna som av enskilda försäkringsanstalter meddelas försäkringar av många skilda slag för sjukdom och olycksfall. Kommunal-skattelagens regler för beskattning av sådana försäkringar äro detaljerade, svåröverskådliga, oenhetliga och i åtskilliga hänseenden irrationella. Bland de många kategorier av hithörande försäkringar lagen upptar kunna nämnas försäkring i allmän sjukkasse, yrkesskadeförsäkring samt sjuk- och olycksfallsförsäkring i enskild försäkringsanstalt tagen i eller utan samband med tjänst. De tre beskattningsmetoderna — full avdragsrätt för premier och hel beskattning av utfallande belopp (kategori P), ej avdragsrätt för premier och skattefrihet för utfallande belopp (kategori K), ej avdragsrätt för premier och reducerad beskattning av utfallande belopp (kategori R) — äro beträffande sjuk- och olycksfallsförsäkringar i flera avseenden modifierade genom särskilda regler, betingade av sociala, praktiska, administrativa, försäkringstekniska, taxeringstekniska, fiskaliska och andra hänsyn. På grund av bestämmelsernas utformning kan en sådan försäkring i enskild försäkringsanstalt, som skall lämna periodisk ersättning vid bristande arbetsförmåga, hänföras till vilken som helst av nämnda tre skatt kategorier, beroende på om försäkringen *benämnes* invalidpension, sjukförsäkring eller invalid(itets)livränta. Åtskilliga försäkringstyper, såväl inom den allmänna som inom den privata sektorn, innehålla flera olika ersättningsformer, exempelvis sjukpenning, invalidlivränta, invalidpension, vid invaliditet på en gång utfallande kapital och läkekostnader av skilda slag. För särskilda former av dylika ersättningar gälla i stor utsträckning olika beskattningsregler. Så länge ersättning enligt t. ex. yrkesskadeförsäkring, trafikförsäkring eller enskild olycksfallsförsäkring utgår i form av sjukpenning är ersättningen fri från skatt, men när ersättningen övergår till livränta inträder beskattning enligt R-alternativet. Utbytes livräntan mot kapitalbelopp, blir detta ej inkomstbeskattat.

Thulebolagen betecknar därför förhållandena på ifrågasvarande beskattningsområde såsom otillfredsställande och erinrar om att bolagen i annat sammanhang hemställt, att frågan om beskattning av sjuk- och olycksfallsförsäkringen i hela dess vidd skulle göras till föremål för en skyndsamt utredning av en kommitté, vari borde ingå representanter från det enskilda försäkringsväsendet. Thulebolagen finner det mot bakgrunden av angivna förhållanden överraskande, att frågan om beskattning av vissa livräntor, som utgår vid sjukdom och olycksfall i arbete, nu utbrutits ur sitt sammanhang och upptagits till särskild behandling. Enligt bolagens uppfattning kan det icke vara rationellt att på sjuk- och olycksfallsförsäkringens område gå fram med partiella skattereformer, i varje fall icke utan att först ha genom en grundlig utredning gjort klart för sig till vilket mål man skall sträva. Man riskerar med en sådan metod att planlösheten i beskattningsreglerna på detta område ytterligare ökas och att man beträffande olika kategorier av försäkringar binder sig för lösningar, som

hindrar eller i varje fall väsentligt försvårar en önskvärd, mera ändamålsenlig och enhetlig reglering av hela komplexet rörande sjuk- och olycksfallsförsäkringarnas beskattning. Mångfalden av beskattningsregler blir besvärande för de skattskyldiga, särskilt om de kompletterat sitt genom den allmänna sjukförsäkringen och yrkesskadeförsäkringen erhållna skydd genom frivilliga försäkringar hos allmän eller enskild försäkringsgivare.

Thulebolagen hemställer därför, att frågan om sjuk- och olycksfallsförsäkrings beskattning i hela dess vidd göres till föremål för en offentlig utredning och att frågan om ändring av beskattningen av vissa livräntor får anstå till dess resultat av en sådan utredning föreligger.

I själva sakfrågan erinrar Thulebolagen om att ett skadefall, som berättigar till livränta, försäkringstekniskt sett nödvändiggör att försäkringsgivaren på en gång avsätter en så stor reserv att avsättningen jämte avkastningen därav förslår till utbetalning av livräntan. Varje livräntebelopp, som därefter utbetalas, består till en del av dylik avkastning och till en del av konsumtion av det avsatta kapitalet. Den nu tillämpade skattemetoden innebär, att den del av livräntan som motsvarar avkastningen inkomstbeskattas, medan den del som utgör utbetalat kapital är skattefri. Denna motivering till att olycksfallslivräntor hänförs till ifrågavarande skattekategori bör enligt bolagens förmenande icke hindra ett frångående av denna beskattningstyp för ifrågavarande livräntor. Bolagen är således benägna att i och för sig tillstyrka att denna metod för beskattning av angivna livräntor övergives. Då dessa livräntor ersätter skattepliktig inkomst av tjänst och erlagda premier i regel avdragits, nämligen såsom omkostnad i arbetsgivarens rörelse, bör de, såsom utredningsmannen föreslagit, fullt inkomstbeskattas.

Thulebolagen framhåller emellertid vidare, att mot en sådan i princip riktig lösning vissa skäl kan anföras. Det är sålunda föga konsekvent att ersättning, som i anledning av viss yrkesskada tillfaller en person, först skulle vara skattefri medan den utgår såsom sjukpenning, därefter fullt inkomstbeskattad när ersättningen tagit formen av livränta, för att därefter åter bli skattefri om livräntan utbytes mot engångsbelopp. Konsekvensen av full beskattning av livränta borde emellertid vara, att även sådant engångsbelopp bleve beskattat. Detta skulle leda till en måhända ej avsedd skärpt skattebelastning. Det är vidare av naturliga skäl ofta förenat med svårigheter att bestämma den tidpunkt, då ett yrkesskadefall övergår från det akuta stadiet till en bestående invaliditet av sådan art att viss livränta kan fastställas. Bedömningen måste i många sådana fall bli i hög grad subjektiv och en förskjutning av nämnda tidpunkt åt ena eller andra hållet kan inom vida gränser ske utan att beslutet kan anses felaktigt. Det är enligt bolagens åsikt icke tillfredsställande, att den ersättningsberättigades beskattning skall vara beroende av ett i så hög grad obestämt förhållande.

Riksförsäkringsanstalten har upptagit frågan om beskattningen i sådana

fall, då livränta utbytes mot engångsbelopp. Härom anför riksförsäkringsanstalten.

Som i promemorian beröres kan livränta eller del därav enligt lagen om yrkesskadeförsäkring i vissa fall utbytas mot ett engångsbelopp. Bestämmelser om engångsbelopp finnas även i olycksfallsförsäkringslagen och militärsättningsförordningen. Beträffande de i olycksfallsförsäkringslagen omnämnda engångsbeloppen beslöt riksskattenämnden i februari 1953 att såsom anvisning till ledning för taxeringsmyndigheterna uttala, att sådana belopp icke borde till någon del räknas som skattepliktig inkomst. I yrkesskadeförsäkringslagen och militärsättningsförordningen ha bestämmelserna om engångsbelopp erhållit en i förhållande till olycksfallsförsäkringslagens regler något olika utformning. Sålunda kan försäkringsrådet besluta om utbyte mot belopp för en gång icke blott av livränta eller del därav utan även av livränta för viss tid. Beträffande engångsbelopp i vissa fall till livräntetagare, som ingår äktenskap och därigenom förlorar rätten till livränta, stadgas, att ett belopp, motsvarande tre årsbelopp av livräntan, skall utgivas. Med hänsyn till den föreslagna omläggningen till beskattning av här ifrågasvarande livräntor för hela beloppet synes det böra övervägas, huruvida icke engångsbeloppen framdeles böra i någon form beskattas.

Jämväl *länsstyrelsen i Uppsala län* har berört frågan om beskattningen av det engångsbelopp, motsvarande tre årsbelopp av livräntan, som utgår vid förlust av livränta vid livräntetagarens ingående av äktenskap. Den fulla skatteplikten för engångsbeloppet bör på något sätt komma till uttryck, eventuellt genom ett uttalande av departementschefen. Alternativt skulle eljest den uppfattningen kunna förfäktas, att förordningen om ackumulerad inkomst vore tillämplig. Likaså skulle skattefrihet såsom för engångsbelopp, avlösande en periodisk förmån, kunna tänkas föreligga (RÅ 1953 ref. 19).

Departementschefen

Nu gällande regler för beskattning av ersättning, som utgår på grund av sjuk- eller olycksfallsförsäkring, är som tidigare i olika sammanhang anförts ej tillfredsställande utformade. Det har därför från statsmakternas sida uttalats, att dessa frågor — däri inbegripet jämväl frågan om beskattning av vissa livräntor med reducerat belopp — borde upptas till omprövning. Flertalet av dessa frågor bör upptas i samband med en allsidig framtida utredning av försäkringsväsendets beskattningsfrågor över huvud. Den omständigheten att en sådan utredning ännu ej kommit till stånd bör emellertid ej — som i något remissyttrande ifrågasatts — hindra att sådana frågor, som fått särskild aktualitet, redan nu upptas till övervägande. Detta gäller bl. a. frågan om beskattningen av livräntor utgående på grund av yrkesskadeförsäkringen, vilka första gången kommer att beskattas vid 1956 års taxering. Ett uppskov med lösandet av

beskattningsfrågan skulle beträffande dessa livräntor måhända omöjliggöra att riktiga och rationella regler kan införas.

I den remitterade promemorian har anförts att det ur principiell synpunkt är motiverat att hänföra hela beloppet för livränta enligt YFL till skattepliktig inkomst. En ändring av beskattningsreglerna i sådan riktning har också på ett par undantag när i princip tillstyrkts av remissinstanserna. För egen del finner jag de skäl, som i promemorian anförts för omläggningen, vara bärande och får därför i princip förorda sådan ändring av gällande beskattningsregler att livränta på grund av den obligatoriska försäkringen enligt YFL i sin helhet blir hänförlig till skattepliktig intäkt.

I något remissyttrande har framhållits, att livräntorna enligt YFL icke alltid kommer att uppgå till så höga belopp, att de kan jämföras med arbetsinkomst i fråga om skattekraft. Särskilt gäller detta om arbetsinkomsten ej överstigit 7 200 kronor, då livräntebeloppet enligt YFL blir mindre än vad det i motsvarande fall blir för livränta enligt OL, om föreslagen uppräknings av sådana livräntor genomföres. Härtill kan emellertid anmärkas, att om livräntan utgår till helinvalid dess belopp i det närmaste uppgår till arbetsinkomsten. Invändningen avser i själva verket problemet om beskattning av inkomster under eller strax över gränsen för existensminimum. Denna fråga kan självfallet icke lösas i detta sammanhang. Genom reglerna om avdrag för existensminimum på grund av nedsatt arbetsförmåga torde emellertid vara sörjt för att någon beskattning icke inträder i de mera ömmande fallen.

Att av sociala eller liknande skäl göra undantag från den principiellt riktiga beskattningen synes således i och för sig inte erforderligt med hänsyn till att livräntebeloppen vid högre grad av invaliditet i regel kommer att utgå med i det närmaste lika stora belopp som sedvanliga arbetsinkomster. När det gäller lägre grader av invaliditet är livräntebeloppet visserligen betydligt mindre än den arbetsinkomst, som legat till grund för beräkningen av detsamma, men å andra sidan förutsättes den skadade i dylika fall ha möjlighet att skaffa sig viss arbetsinkomst vid sidan av livräntan. Denna får därför även i dessa fall anses ha sådan skattekraft, att en beskattning enligt gängse regler får anses rimlig.

Den i promemorian redovisade undersökningen utvisar att livräntans värde per dag efter avdrag för därå belöpande skatt i praktiskt taget alla lägen skulle överstiga värdet av den skattefria sjukpenningen, även om hela livräntebeloppet hänföres till skattepliktig intäkt. Med den föreslagna beskattningsprincipen fås sålunda även en bättre överensstämmelse mellan livräntevärdet och värdet av sjukpenningen, än om gällande beskattningsregler skulle tillämpas.

Det har i några remissyttranden gjorts gällande, att den föreslagna omläggningen borde följas av en uppräknings av livräntebeloppen enligt YFL,

vilka skulle ha fastställts under förutsättning av att den reducerade beskattningen bibehålles.

Redan i propositionen nr 64 till 1954 års riksdag framhölls vid behandling av frågan om beskattning av förmåner på grund av yrkesskadeförsäkringen, att beloppen för livräntor enligt denna försäkring var tillräckligt höga för att kunna beskattas i sin helhet. Jag uttalade vidare, att jag visserligen ej var beredd att utan närmare utredning förorda en sådan omläggning, men att jag hade för avsikt att under den närmaste tiden låta undersöka om icke en omprövning borde göras av reglerna för beskattning av dessa livräntor och att vid senare tillfälle ånyo anmäla denna fråga.

Detta mitt uttalande mötte ej erinran vid riksdagsbehandlingen av propositionen och ej heller i samband med godtagandet av de i propositionen nr 60 till samma års riksdag föreslagna beloppen för ifrågavarande livräntor. I sistnämnda proposition finnes icke något uttalande att den reducerade beskattningen utgjorde en förutsättning för de föreslagna livräntebeloppen. Det kan därför icke göras gällande, att livräntebeloppen fastställts under förutsättning, att de endast skulle bli föremål för beskattning till reducerat belopp. Skäl torde därför icke föreligga att i detta sammanhang överväga någon förhöjning av kompensationsgraden vid invalidlivränta.

Med anledning av vad riksförsäkringsanstalten och länsstyrelsen i Uppsala län uttalat rörande sådana fall, då livränta utbytes mot ett belopp för en gång, vill jag framhålla följande. Om utfallande livräntebelopp i sin helhet utgör skattepliktig intäkt, synes i konsekvens härmed även belopp, som på en gång utgår i stället för livsvarig livränta eller livränta för viss tid, böra helt beskattas. Ett uttryckligt stadgande härom bör intagas i anvisningarna till 19 § KL. På sådant engångsbelopp torde de särskilda bestämmelserna om beräkning av statlig inkomstskatt för ackumulerad inkomst vara tillämpliga.

Förslag rörande beskattningen av livräntor, som utgår på grund av försäkring enligt OL

Beloppen för livräntor enligt OL

Vid olycksfall i arbete som inträffat före år 1955 har ersättning utgått främst på grund av den obligatoriska försäkringen enligt OL. Denna försäkring gällde endast arbetstagare och var i stort sett konstruerad på samma sätt som yrkesskadeförsäkringen, då det gällde rätt till livränta. På grund av försäkringen enligt OL utgående livräntor kommer att finnas ännu en

avsevärd tid framåt. Beloppen för de livräntor som kan utgå enligt OL är f. n. betydligt lägre än motsvarande belopp enligt YFL. Det högsta årsbeloppet för livränta utgör nämligen enligt OL 6 600 kronor vid full invaliditet. Maximibeloppet för livränta utgående på grund av äldre skadefall är betydligt lägre.

I en den 15 december 1954 dagtecknad, inom socialdepartementet upprättad promemoria angående omreglering av vissa ersättningar i anledning av olycksfall i arbete eller yrkessjukdom, har föreslagits uppräknings av vissa livräntor, som utgår på grund av försäkring enligt OL.

Förslaget i den inom socialdepartementet upprättade promemorian har närmare utformats på följande sätt. Först har medelarbetsförtjänsten för åren 1918—1951 framräknats med ledning av riksförsäkringsanstaltens statistik. Med medelarbetsförtjänst avses därvid medeltalet av de årsförtjänster, som enligt reglerna i OL utgjort beräkningsunderlag för livräntorna till manliga invalider. Den varierar under nämnda år mellan 1 582 och 5 869 kronor. För åren 1952—1954 har medelarbetsförtjänsten presumerats vara 6 000 kronor. Alla belopp har avrundats uppåt till jämnt 100-tal kronor. För den som det år då han skadades hade en arbetsförtjänst, som avrundad uppåt till närmaste 100-tal kronor överensstämmer med medelarbetsförtjänsten för det året, skall vid omräkning av livräntebeloppet arbetsförtjänsten anses utgöra 6 600 kronor. Var hans faktiska arbetsförtjänst lägre eller högre än medelarbetsförtjänsten, skall beloppet 6 600 kronor höjas eller sänkas efter förhållandet mellan den faktiska arbetsförtjänsten och medelarbetsförtjänsten. För den som skadats t. ex. år 1918, då medelarbetsförtjänsten avrundad uppgick till 1 600 kronor, skall, om hans arbetsförtjänst var 1 360 kronor (efter avrundning uppåt 1 400 kronor), beloppet 6 600 kronor sänkas till $\frac{1\,400 \times 6\,600}{1\,600} = 5\,775$ kronor. Var hans arbetsförtjänst under samma förutsättning 1 790 kronor, skall beloppet 6 600 kronor höjas till $\frac{1\,800 \times 6\,600}{1\,600} = 7\,425$ kronor. En maximeringsregel har dock föreslagits, nämligen att den årliga arbetsförtjänsten icke får räknas upp till högre belopp än 7 920 kronor. Vid uträkning av livräntans belopp utgår man ifrån den på nyssnämnt sätt höjda arbetsförtjänsten och tillämpar i övrigt de regler som stadgas i YFL för respektive fall.

Den föreslagna uppräknings gällar emellertid icke alla livräntor enligt OL. Sälunda föreslås uppräknings endast skola ske i sådana fall då ersättningstagaren ännu icke uppnått 67 års ålder. Så snart livräntetagaren uppnår 67 års ålder skall han således enligt förslaget få livränta enligt reglerna i OL. Vidare föreslås uppräknings icke skola ske av sådana livräntor, som utgår vid en invaliditetsgrad av mindre än 20 procent.

Den föreslagna uppräknigen av arbetsförtjänsten skall icke gälla endast livränta till den skadade själv utan även livräntor till efterlevande; dock har föräldrar undantagits.

Livränta till en skadad i medelarbetsförtjänstläge med 100 procents invaliditet skulle enligt promemorieförslaget bli 6 050 kronor, såvida skadan ej inträffat under år 1950, i vilket fall livräntan blir 6 187 kronor 50 öre. Maximum enligt de föreslagna reglerna för en livränta vid hel invaliditet utgör 7 095 kronor.

Den föreslagna omregleringen föreslås tillämpad fr. o. m. den 1 januari 1956.

På grundval av den inom socialdepartementet upprättade promemorian har i proposition denna dag, nr 156, framlagts förslag till lag angående omreglering av vissa ersättningar enligt lagen den 17 juni 1916 (nr 235) om försäkring för olycksfall i arbete m. m. Detta förslag ansluter sig i det väsentliga till promemorieförslaget. De i detta sammanhang mest betydelsefulla avvikelserna från promemorieförslaget är i huvudsak följande. I propositionen föreslås att invalidlivräntor till personer över 67 år skall utgå med hälften av det belopp, vartill de skulle ha uppgått enligt reglerna för omreglering av livräntor åt yngre personer. Enligt förslaget i departementspromemorian skulle dylika livräntor ej uppräknas. Vidare föreslås att skadade, vilkas arbetsförmåga är nedsatt med mindre än 30 men minst 20 procent, får sina livräntor omreglerade till hälften av de belopp de skulle ha fått med tillämpning av omregleringsbestämmelserna för högre invaliditet; därvid skall kompensationsgraden beräknas enligt YFL:s bestämmelser för invaliditet under 30 procent ($\frac{2}{3}$ -regeln), och vidare skall förbättringen gälla endast till dess vederbörande fyllt 67 år. Det påpekas av departementschefen att den compensation, som skall lämnas över 67-årsgränsen vid högre invaliditetsgrader och under denna gräns vid minst 20 men mindre än 30 procents invaliditet, till följd av omregleringssystemets konstruktion kommer att verka så beträffande skadefall från 1940-talet och senare år, att compensationen minskar ju längre fram i tiden skadan ligger och ju lägre invaliditetsgraden är för att i vissa fall helt upphöra.

Den föreslagna omregleringen avser jämväl vissa ersättningar, som utgår på grund av obligatorisk försäkring för yrkessjukdom eller enligt lagen den 11 juni 1937 (nr 348) om krigsförsäkring för ombord å fartyg tjänstgörande personer.

Promemorian

Utredningsmannen erinrar om att de livräntor som utgår på grund av försäkringen enligt OL alltsedan år 1929 beskattats endast till reducerat belopp enligt skalan i 32 § 2 mom. KL. Om förslaget att livränta på grund av yrkesskadeförsäkringen skall beskattas helt genomföres, anser utred-

ningsmannen det böra övervägas om ej motsvarande omläggning bör ske beträffande livräntor på grund av den obligatoriska försäkringen enligt OL. Ur principiell synpunkt torde det nämligen icke föreligga anledning att behandla livräntor enligt OL annorlunda än livräntorna enligt YFL. Utredningsmannen finner det även av praktiska skäl vara önskvärt att alla livräntor av denna art behandlas på samma sätt vid beskattningen. Med hänsyn emellertid till att de på grund av den obligatoriska olycksfallsförsäkringen utgående livräntorna hittills endast beskattats till reducerade belopp, skulle nämnda omläggning medföra, att livräntans verkliga värde minskade. Särskilt kännbart bleve detta i fråga om livräntor på grund av olycksfall, som inträffat för relativt länge sedan; dels har livräntetagaren i sådana fall numera regelmässigt uppnått den ålder då livräntan beskattas endast till hälften eller mindre och dels är livräntans belopp betydligt lägre än de livräntebelopp, som utgår på grund av skadefall som inträffat under senare år. Dessa omständigheter finner utredningsmannen tala emot att genomföra en omläggning av beskattningen, även om en sådan är befogad ur andra synpunkter. En ändring av beskattningsreglerna beträffande livräntor enligt OL bör därför enligt utredningsmannen ske endast om beloppet för sådana livräntor mer avsevärt höjes.

I promemorian har gjorts jämförelser mellan värdet av nu utgående livräntor enligt OL efter beskattning enligt den fallande skalan och värdet av de föreslagna livräntebeloppen, om hela beloppet beskattas. Resultatet framgår av följande tabeller II och III. I tabellerna har angivits nuvarande livränta till helinvalider under 67 år (kol. 2), dess värde efter beskattning till 80 procent (kol. 3) respektive 40 procent (kol. 4) av beloppet, beloppet för den föreslagna livräntan (kol. 5) och dess värde efter beskattning till hela beloppet (kol. 6). Raderna 1—5 avser de livräntebelopp som utgår vid skada under olika år om den skadade befann sig i medelarbetsförtjänstläge. I rad 6 anges förhållandena vid maximilivränta enligt OL. I övrigt har beräkningarna grundats på de förutsättningar, som tillämpats vid uträkningarna i tabell I.

Utredningsmannen uttalar, att om förslagen i den inom socialdepartementet upprättade promemorian genomföres, beloppen för flertalet av de nu utgående livräntorna enligt OL kommer att höjas avsevärt. Även om hela livräntans belopp upptages såsom skattepliktig intäkt, kommer dess värde efter avdrag för skatt i de flesta fall att bli avsevärt större än motsvarande värde av nu utgående livräntor. För vissa grupper livräntetagare skulle förhållandet dock bli ett annat. Helinvalider, som icke uppnått 67 års ålder och som skadats efter år 1948 skulle sålunda få vidkännas en minskning av livräntans reella värde; detta beror på att livräntebeloppen för dem föreslås skola bibehållas oförändrade eller höjas jämförelsevis litet. Utredningsmannen framhåller emellertid, att det bör beaktas att livräntorna för dem redan nu är förhållandevis höga. Vidare skulle alla

Tabell II. Ensamstående skattskyldiga

Rad	Skadeår	Nuvarande livränta	Livräntans värde om den beskattas till		Föreslagen livränta	Livräntans värde om den beskattas helt		
			80 %	40 %		i kr	i % av kol. 3	i % av kol. 4
			1	2		3	4	5
1	1918	2 667	2 475	2 667	6 050	4 789	193	180
2	1933	2 400	2 266	2 400	6 050	4 789	211	200
3	1943	3 500	3 127	3 455	6 050	4 789	153	139
4	1950	6 187	5 226	5 902	6 187	4 887	94	83
5	1954	5 500	4 689	5 290	6 050	4 789	102	91
6	1954	6 600	5 549	6 271	7 095	5 533	100	89

Tabell III. Gifta skattskyldiga

1	1918	2 667	2 581	2 667	6 050	5 088	197	191
2	1933	2 400	2 349	2 400	6 050	5 088	217	212
3	1943	3 500	3 322	3 476	6 050	5 088	153	146
4	1950	6 187	5 537	6 045	6 187	5 187	94	86
5	1954	5 500	4 989	5 403	6 050	5 088	102	94
6	1954	6 600	5 850	6 431	7 095	5 846	100	91

livräntor vid en invaliditetsgrad av mindre än 20 procent, vilka föreslås skola bibehållas vid nuvarande belopp, komma att bli hårdare beskattade än för närvarande. Utredningsmannen påpekar att i sådana fall livräntan saknar större ekonomisk betydelse för den skadade och att skillnaden i kronor räknat blir obetydlig.

Beträffande livräntor till livräntetagare som fyllt 67 år, vilka livräntor enligt vad som föreslagits i den inom socialdepartementet upprättade promemorian ej skulle uppräknas, framhåller utredningsmannen, att eftersom sådana livräntetagare enligt nuvarande bestämmelser beskattas för högst 40 procent av livräntans belopp, en skärpning i beskattningen skulle inträda om hela livräntans belopp blir skattepliktigt intäkt. Det högsta livräntebeloppet till en helinvalid som fyllt 67 år är enligt OL 4 800 kronor. Härav beskattas för närvarande icke mer än högst 1 920 kronor. Skatten å detta belopp utgör för ensamstående ca 500 kronor medan skatten å hela livräntebeloppet uppgår till åtminstone 1 200 kronor. Skattehöjningen skulle i detta fall således bli ungefär 700 kronor. Maximibeloppet 4 800 kronor gäller emellertid endast i de fall då skadan inträffat under åren 1949—1954. I övrigt är maximibeloppen

om olycksfallet inträffat under åren 1918—1919	1 440 kr.
» » » » » 1920—1926	1 920 »
» » » » » 1927—1941	2 400 »
» » » » » 1942— ³⁰ / ₆ 1946	2 600 »
» » » » » ¹ / ₇ 1946—1948	3 200 »

Härefter uttalas i promemorian.

Det kan beräknas att för närvarande skatten på livränta uppgår till ca 3 procent av livräntebeloppet för de äldsta livräntetagarna och till ca 10 procent för dem som fyllt 67 år men icke 69 år. Om hela beloppet skulle beskattas kan skatten på livräntan beräknas komma att uppgå till 20—30 procent av beloppet. Detta skulle innebära att livräntans reella värde för ifrågasvarande livräntetagare skulle minska avsevärt genom en sådan omläggning av beskattningen. Särskilt framträdande skulle detta bli i de fall då livräntan utgår vid högre grad av invaliditet. Emellertid är inom socialdepartementet förslag under utarbetande om uppräknig även av livräntorna till skadade över 67 år med höggradig nedsättning av arbetsförmågan. Enligt detta förslag skulle arbetsförtjänsten i dylika fall beräknas på samma sätt som i promemorian föreslagits för yngre skadade, varefter livräntans belopp skulle uträknas enligt bestämmelserna i YFL. Härigenom skulle även för denna grupp livräntans reella värde ökas även om den beskattas helt och hinder mot att den ifrågasatta omläggningen av beskattningen även tillämpas i dessa fall icke föreligga. För de livräntetagare över 67 år, vilkas livräntor inte blir på angivet sätt uppräknade, kommer dock livräntans reella värde att minska. Det bör emellertid framhållas att denna minskning i många fall blir tämligen obetydlig med hänsyn till att livräntebeloppet till nu avsedda livräntetagare ofta icke är så betydande. Som närmare framgår av propositionen nr 59/1955 skall utredning verkställas om möjligheterna att genomföra en omläggning av beskattningen av folkpensioner på så sätt att utfallande folkpensionsförmåner blir helt skattefria. Om en sådan reform genomföres skulle flertalet av de livräntetagare som fyllt 67 år få en betydligt lägre skatt än nu, även om den här ifrågasatta omläggningen av beskattningen av livränta kommer till stånd.

Utredningsmannen anser sig sammanfattningsvis kunna uttala, att, om de angivna förslagen till uppräknig av livräntor enligt OL genomföres, en övergång till beskattning av hela livräntebeloppet icke skulle medföra att livräntans framtida reella värde skulle bli mindre än det nuvarande annat än i vissa lägen. Dessa fall har utredningsmannen icke funnit vara av sådan betydelse, att de bör utgöra hinder för den skattemässigt motiverade omläggningen till beskattning av hela livräntan. Med hänsyn till önskvärldheten av att i möjligaste mån få enhetliga regler för inkomster av likartat slag förordas i promemorian, att en sådan omläggning av beskattningen kommer till stånd. Frågan huruvida de uppräknigar av livräntor enligt OL, som föreslagits skola ske, med en sådan beskattning i alla lägen blir tillräckliga för att utgöra skälig kompensation för stegrade levnadskostnader m. m. bör enligt utredningsmannen prövas i annat sammanhang.

Remissyttrandena

Utredningsmannens förslag att livräntor på grund av den obligatoriska försäkringen enligt OL skall till hela sitt belopp anses utgöra skattepliktig intäkt, tillstyrkes i princip av flertalet remissinstanser, men åt-

skilliga av dessa förutsätter därvid att livräntornas belopp uppräknas ytterligare. Ett par remissinstanser har ansett att frågan om uppräkning av livräntornas belopp och beskattningsfrågan bör ånyo utredas. Avstyrkande utlåtanden har avgivits av Svenska arbetsgivareföreningen, Tjänstemännens centralorganisation och Socialförsäkringsbolagens förening.

Överståthållarämbetet anser förslaget i promemorian innebära ett steg på vägen mot undanröjandet av de differenser, som för närvarande finns i fråga om den skattemässiga behandlingen av likartade livräntor. Beträffande livräntor, som utgår på grund av försäkring enligt OL, bör dock en omläggning av beskattningen ske endast under förutsättning att livräntebeloppen höjs, så att hårdare beskattning av dessa livräntor icke medför att deras reella värde för mottagarna minskas.

Folksam finner önskvärt, att man får enhetliga skattebestämmelser för livräntor enligt YFL och enligt OL och tillstyrker därför förslaget i promemorian. *Folksam* förutsätter emellertid att det vid den planerade uppräknings av äldre livräntor enligt OL tas vederbörlig hänsyn till den skärpta beskattningen.

Liknande synpunkter fram bäres av riksskattenämnden, länsstyrelserna i Kopparbergs och Västernorrlands län, Svenska personal-pensionskassan och Taxeringsnämndsordförandenas riksförbund.

Landsorganisationen anmärker, att den kompensation för stegrade levnadskostnader m. m., som man avsett att åstadkomma genom uppräknings av livräntor enligt OL, sjunker i värde genom skatteomläggningen. Huruvida kompensationen i så fall kan bli av skäligen storlek har ej heller prövats i detta sammanhang, då förslagen till uppräkning av livräntebeloppen hade oförändrade skatteregler som utgångspunkt. Landsorganisationen erinrar även om att den föreslagna uppräknings icke medför paritet mellan livräntor enligt OL och livräntor enligt YFL liksom även om att vissa livräntor över huvud icke föreslås bli uppräknade. Enligt organisationens åsikt medför en övergång till beskattning av hela beloppet i vissa fall en sådan försämring av dessa livräntors kompensationsgrad, att det måste anses oriktigt att genomföra den utan ny prövning av livräntornas skälighet. Landsorganisationen förutsätter därför att omläggningen av beskattningen kommer att genomföras först i samband med en prövning av livräntornas skäliga storlek vid beskattning av hela beloppet jämfört med beskattning enligt nuvarande reducerade skatteskala.

Enligt *socialstyrelsens* mening kan den föreslagna beskattningen äventyra syftet med det redan upprättade förslaget rörande livräntornas uppräkning, om detta icke ånyo i detta sammanhang blir föremål för omprövning. Om en sådan omprövning icke anses kunna ifrågakomma, kan styrelsen icke tillstyrka, att skatteomläggningen nu genomföres beträffande dessa äldre livräntor, utan saken bör i vart fall för dessa livräntors vidkommande tillsvidare skjutas på framtiden.

Försäkringsinspektionen föreslår, att förslaget i promemorian genomföres med den jämkning att nuvarande beskattningsregler får fortsätta att gälla såvitt avser livräntor vid mindre än 20 procents invaliditet och livräntor åt dem som fyllt 67 år.

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län erinrar om den minskning av livräntans reella värde, som skulle uppkomma vid skadefall under år 1950. Även om det kunde göras gällande, att de utgående livräntorna i och för sig är höga anser länsstyrelsen av billighetsskäl och ur psykologiska synpunkter icke lämpligt att bortse från att en försämring likväl inträder. Denna kan te sig som ett påtagligt ingrepp i ekonomin för denna kategori, som säkerligen i många fall befinner sig i ett ömtåligt ekonomiskt läge. Att här tillgripa utvägen att hänvisa de ifrågavarande livräntetagarna till att få möjlighet till avdrag för nedsatt skatteförmåga synes icke vara tillfyllest. Det bör icke läggas i beskattningsnämndernas hand att fritt pröva sådant avdrag för att mildra en av statsmakterna påbjuden skatteskärpning. Länsstyrelsen ifrågasätter, om man icke i stället borde öppna en utväg för vederbörande statliga myndighet att individuellt uppräknat livräntebeloppen även i sådana ömmande fall, då de föreslagna, skärpta skatte-reglerna skulle medföra en påtaglig nedgång i livränteförmånens nettovärde.

Svenska arbetsgivareföreningen erinrar om, att föreningen avstyrkt det i socialdepartementets promemoria framlagda förslaget om uppräknat av livräntor enligt OL, och i stället i väsentliga hänseenden förordat ett i samma ärende av riksförsäkringsanstalten upprättat förslag. Föreningen gör gällande att såväl riksförsäkringsanstalten som socialdepartementet haft som utgångspunkt ett bibehållande av nuvarande beskattningsregler.

Vidare framhåller föreningen, att den förhöjning av vissa livräntor, som nu föreslagits från riksförsäkringsanstalten och socialdepartementet, har motiverats med att man ansett dessa livräntor för låga i förhållande till levnadskostnads- och löneutvecklingen. Skulle beskattningsförslaget godtagas, skulle man sannolikt efter en kort tid befinna sig i det läget, att ytterligare höjningar av vissa livräntor bleve nödvändiga för att möjliggöra för livräntetagarna att behålla åtminstone samma nominella belopp, som de tidigare haft. En sådan konsekvens av ett förslag avseende skatteförhållanden för den persongrupp det här gäller, kan icke gärna godtagas.

Svenska arbetsgivareföreningen anför ytterligare.

Föreningen har i detta hänseende anledning att reagera även av annan orsak. Livräntorna utgå nämligen i vad avser basbeloppen på grund av försäkring, som helt bekostas av arbetsgivarna. Härtill kommer dyrtidstillägg, som utgå på livräntor med anledning av olycksfall i arbete, som inträffat långt tillbaka i tiden, då penningvärdet och löneläget varit ett annat än nu. Dessa dyrtidstillägg ha hittills bekostats av statsverket. I socialdepartementets promemoria, som förordar höjning av de s. k. äldre livräntorna, har förutsatts, att nuvarande och kommande arbetsgivare skulle svara för kostnaderna för tilläggen till de äldre livräntorna. Om detta förslag,

trots de allvarliga principiella erinringar, som riktats däremot från för-
eningens sida och från åtskilliga andra remissinstanser, skulle komma att
genomföras, skulle den i den remitterade promemorian förordade skatte-
skärpningen i realiteten komma att drabba arbetsgivarna. I promemorian
har icke på något sätt antytts denna konsekvens. Skulle åter kostnaden
för förhöjningen av livräntorna enligt vad som påyrkas av åtskilliga re-
missinstanser komma att stanna på statsverket, innebär ett genomförande
av den remitterade promemorians förslag blott att staten ger med den
ena handen och återtar en del därav med den andra. Ej heller detta kan
vara en praktisk lösning.

Departementschefen

Ur principiell synpunkt finns det — som framhållits i promemorian —
icke någon anledning att ha olika beskattningsregler för livräntor enligt
YFL och livräntor enligt OL. Samma skäl av saklig natur som talar för
att livräntor enligt yrkesskadeförsäkringen beskattas helt kan också åbe-
ropas beträffande livräntor enligt den tidigare lagstiftningen. I konsekvens
härmed har utredningsmannen föreslagit att även sistnämnda livräntor
skall beskattas helt.

Ett sådant beskattningssystem skulle medföra åtskilliga fördelar. Liv-
räntans reella värde skulle vid samma nominella livräntebelopp således bli
ungefär lika stort och icke som med nuvarande system variera avsevärt
mellan olika åldersgrupper. Vidare skulle invalidlivränta bli beskattad på
samma sätt som exempelvis tjänstepension. En viss förenkling av taxerings-
och deklarationsarbetet skulle också vinnas. Flertalet remissinstanser har
också med hänsyn till dessa fördelar i princip anslutit sig till utrednings-
mannens förslag.

Som i promemorian visats skulle emellertid den ifrågasatta omläggningen
av beskattningen — vid en omreglering av livräntebeloppen i enlighet med
vad som föreslagits i den förut nämnda, inom socialdepartementet upp-
rättade promemorian — leda till att livräntans värde efter beskattning i
vissa fall bleve lägre än motsvarande värde nu är. Om hänsyn tas till de
avvikelser från nyssnämnda förslag som förordats i den förut omnämnda
propositionen, nr 156, skulle detta framför allt bli fallet beträffande följande
grupper livräntor.

För livräntetagare, som icke fyllt 67 år, skulle en skärpt beskattning in-
träda i sådana fall, då livränta utgår vid mindre nedsättning av arbetsför-
mågan än med 20 procent, eftersom sådana livräntor föreslås skola bibe-
hållas vid oförändrade belopp. Ätminstone i vissa lägen blir livräntans reella
värde mindre även beträffande livränta vid en nedsättning av arbetsför-
mågan med 20—29 procent, eftersom uppräknings i vissa nyare fall före-
slagits icke skola ske eller ske med förhållandevis små belopp.

När det gäller livräntor, som utgår vid skadefall efter år 1948, blir upp-
räkningen i regel mindre än eljest och på grund av särskilda omständig-

heter blir vissa livräntor tillhörande denna kategori icke uppräknade. En omläggning till full beskattning skulle för större delen av denna kategori livräntor innebära, att livräntans reella värde minskade. I extrema fall skulle denna minskning kunna uppgå till ett tusental kronor.

Livräntetagare, som fyllt 67 år, skulle också i många fall få en skärpt beskattning. Detta skulle inträffa, då livränta utgår på grund av lägre invaliditet än 30 procent, eftersom någon uppräknings av sådana livräntor föreslås ej skola ske. Utgår livränta vid 30 procents eller högre invaliditet, blir livräntans reella värde mindre än nu i åtskilliga fall, särskilt om skadefallet inträffat under senare år.

I remissyttrandena har erinringar riktats mot dessa konsekvenser av utredningsmannens förslag och krav har rests på en uppräknings av livräntornas belopp, där så är erforderligt, för att vederbörande ej skall få mindre utbyte av livräntan än nu eller gå miste om åsyftad kompensation för penningvärdesförsämring m. m.

Det är angeläget att en omläggning av beskattningen, som berör den kategori skattskyldiga det här är fråga om, även om den är materiellt befogad, icke leder till att de skattskyldigas ekonomiska läge försämras. Det kan visserligen sägas, att livräntetagare, som skadats år 1949 eller senare, genom den i promemorian föreslagna beskattningsomläggningen icke skulle komma i sämre läge än livräntetagare, som råkat ut för skadefall dessförinnan. Sett i relation till nuvarande läge skulle effekten emellertid bli, att livräntor som utgått på grund av skadefall efter år 1948 i regel skulle sjunka i värde, understundom med betydande belopp.

I fråga om livräntor vid mindre än 30 procents invaliditet, vilka utgör huvudparten av de livräntor som utgår enligt OL, skulle visserligen skatteskarpnings i kronor räknat icke bli alltför stor, men livräntans värde skulle sjunka med 20 å 25 procent. Liknande förhållanden skulle uppstå när det gäller livräntor till personer, som fyllt 67 år.

De fall då livräntetagarnas ekonomiska läge på grund av den av utredningsmannen föreslagna omläggningen av beskattningen skulle försämras skulle enligt min mening bli alltför många och försämringarna stundtals alltför stora. Jag anser mig därför icke kunna ansluta mig till förslaget.

För att livräntans värde efter avdrag för därå belöpande skatt ej skall bli mindre än nu, har åtskilliga remissinstanser förordat en ytterligare uppräknings av livräntebeloppen. Det bör emellertid erinras om att i vissa fall skulle fordras en uppräknings av livräntans belopp med minst 1 000 kronor. Vidare skulle det bli nödvändigt att höja livräntorna vid invaliditetsgrader under 30 procent med 20 å 25 procent av livräntans belopp. Uppräkningar av nu angiven storleksordning torde av olika skäl icke kunna komma i fråga.

Det torde ej heller vara möjligt att genomföra det av länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län ifrågasatta systemet med individuell uppräknings av

livräntorna i sådana fall, då livräntans reella värde på grund av omläggning av beskattningen skulle minskas.

Inom finansdepartementet har undersökts om det skulle vara en framkomlig väg att genomföra utredningsmannens förslag med vissa undantag. Det har emellertid visat sig att även om detta i och för sig icke vore tekniskt omöjligt beträffande vissa grupper livräntor, åtskilliga svårigheter skulle uppstå för beskattningsmyndigheterna, om alla erforderliga undantag skulle göras. Det har vidare beräknats att åtskilligt mer än hälften av nu utgående livräntor skulle behöva undantagas enbart för att ej livräntetagarnas läge jämfört med det nuvarande skulle bli försämrat. Jag kan med hänsyn till dessa omständigheter ej förorda en sådan linje.

Med hänsyn till de komplikationer i olika hänseenden som eljest skulle uppstå synes f. n. ingen annan utväg stå till buds än att bibehålla de nuvarande reglerna i 32 § 2 mom. KL även i fortsättningen beträffande livräntor, som utgår på grund av försäkring enligt OL eller lagen om försäkring för vissa yrkessjukdomar. Det bör i detta sammanhang påpekas, att antalet sådana livräntor kommer att minska varje år och att dessa former av livränta så småningom helt upphör.

Som framgått av det tidigare anförda har kapitalbelopp, som utgått i stället för sådan livränta som beskattas allenast till reducerat belopp, i praxis ansetts utgöra icke skattepliktig intäkt. En uttrycklig bestämmelse härom torde böra intagas i anvisningarna till 19 § KL.

Förslag rörande beskattning av livräntor, som utgår enligt vad i lag eller särskild författning stadgas

Översikt av lagstiftningen rörande dylika livräntor

Livränta vid sjukdom eller olycksfall har i åtskilliga fall utgått på grund av stadgande i lag eller särskild författning. I propositionen nr 156/1955 har (s. 10—16) lämnats en redogörelse för åtskilliga sådana författningar, vilka gäller för äldre skadefall men icke avser skadefall, som inträffat efter ingången av år 1955. Livränta utgår dock fortfarande på grund av dessa författningar. Det torde här icke vara nödvändigt att återge dessa skiftande bestämmelser utan jag torde få hänvisa till nyssnämnda redogörelse. Det bör emellertid nämnas att flertalet av ifrågasvarande författningar antingen hänvisade till motsvarande bestämmelser i OL eller i varje fall medgav ersättning efter i stort sett samma grunder som OL.

Vid sidan av YFL finns flera författningar innehållande bestämmelser, enligt vilka livränta kan utgå vid olycksfall eller sjukdom, som inträffar efter ingången av år 1955. De viktigaste av dessa bestämmelser är följande.

Enligt militärsättningsförordningen den 2 juni 1950 (nr 261) bestäms vid skadefall efter 1955 års ingång livräntebeloppet efter samma grunder som gäller för livränta enligt YFL, varvid dock skall iakttagas att den årliga arbetsförtjänsten i allmänhet icke får beräknas till lägre belopp än 5 000 kronor.

Enligt förordningen den 14 maj 1954 (nr 250) om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under vistelse å anstalt m. m. kan livränta utgå efter samma grunder som gäller med avseende å livränta enligt YFL, varvid dock den årliga arbetsförtjänsten ej tages i beräkning i den mån den överstiger 5 000 kronor.

Livränta utgår enligt förordningen den 14 maj 1954 (nr 249) om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under tjänstgöring i civilförsvaret, med belopp, som skulle ha utgivits på grund av den obligatoriska yrkesskadeförsäkringen, om denna gällt.

Promemorian

Utredningsmannen framhåller, att det i och för sig ej föreligger anledning att tillämpa de principer, som gäller för beskattning av försäkringsstagare, när fråga är om livränta som utgår enligt vad i lag eller författning är stadgat. Som skäl för nuvarande beskattning kan därför icke åberopas den motivering som givits beträffande försäkringstagare för beskattning enligt skalan i 32 § 2 mom. KL, nämligen att en del av de utfallande livräntebeloppen utgöres av återbetalning av erlagda premier, för vilka avdrag icke åtnjutits. Det synes utredningsmannen beträffande livräntor, som utgår enligt vad i lag eller särskild författning är stadgat, principiellt vara riktigare att antingen beskatta livräntans hela belopp eller ock helt undan- taga livräntebeloppen från beskattning, om ett sådant avsteg från eljest vid beskattningen tillämpade principer kan motiveras av sociala eller andra skäl.

Vidare anföres i promemorian, att den främsta anledningen till att de legala livräntorna ansetts böra beskattas enligt den fallande skalan i 32 § 2 mom. KL torde ha varit att man önskat få samma beskattningsresultat som beträffande livräntor enligt den obligatoriska olycksfallsförsäkringen. Mellan dessa olika slag av livräntor har också förelegat stora likheter såväl i fråga om förutsättningarna för att livränta skall utgå som beträffande bestämmandet av livräntans belopp. Om emellertid den förordade omläggningen av livräntor på grund av yrkesskadeförsäkringen eller olycksfallsförsäkringen kommer till stånd, bör enligt utredningsmannen om möjligt motsvarande omläggning vidtagas med avseende å de livräntor som utgår enligt stadgande i lag eller särskild författning. För att icke äldre livräntors reella värde genom den ändrade beskattningen skall minska, bör emellertid en sådan omläggning genomföras endast i samband med en

3 — *Bihang till riksdagens protokoll 1955. 1 saml. Nr 166*

uppräknig av livräntebeloppen. Utredningsmannen omnämner att möjligheterna till en uppräknig av sådana livräntor för det dåvarande var föremål för undersökning.

Remissyttrandena

I remissyttrandena anföres i stort sett samma synpunkter på beskattningen av livräntor, som utgår enligt stadgande i lag eller särskild författning, som enligt vad jag tidigare återgivit anförts rörande beskattningen av livräntor enligt YFL respektive OL. Det tillstyrkes sålunda allmänt att de livräntor, som kommer att utgå vid skadefall efter ingången av år 1955, skall i sin helhet utgöra skattepliktig inkomst. Beträffande livräntor på grund av tidigare inträffade skadefall förutsätter flertalet remissinstanser, att en omläggning av beskattningen sker endast om livräntorna kan uppräknas i sådan utsträckning, att deras värde efter avdrag för skatt blir högre än tidigare.

Departementschefen

De materiella bestämmelserna rörande livränta, som enligt vad i lag eller särskild författning är stadgat kan utgå på grund av skadefall efter 1955 års ingång, ansluter sig — som av den tidigare redogörelsen framgår — nära till bestämmelserna om livränta i YFL. Sådan legal livränta kan således i regel utgå med lika högt belopp som livränta enligt YFL. Enda undantaget utgör livränta enligt förordningen den 14 maj 1954 (nr 250) om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under vistelse å anstalt m. m., som ej kan överstiga 4 584 kronor.

I en denna dag anmäld proposition (nr 158) har chefen för socialdepartementet föreslagit, att åtskilliga enligt lag eller särskild författning utgående livräntor som utgår på grund av skadefall före år 1955 skall uppräknas i samma omfattning som livräntor enligt OL.

Jag får vidare erinra om att chefen för försvarsdepartementet anmält sin avsikt att förorda ändrade bestämmelser angående omreglering av ersättningar till värnpliktiga och vissa andra grupper av militär personal.

Som utredningsmannen framhållit finns ej anledning att tillämpa de principer, som gäller för beskattning av försäkringstagare, även beträffande de legala livräntorna. Då dessa utgör ersättning för mistad arbetsförtjänst, bör i princip livräntan i sin helhet utgöra skattepliktig intäkt. Jag förordar därför att den ändring, som föreslagits skola ske med avseende å beskattningen av livräntor på grund av yrkesskadeförsäkringen, också göres tillämplig på de livräntor, som utgår enligt vad i lag eller särskild författning stadgas.

De legala livräntor, som bedömts enligt före den 1 januari 1955 gällande bestämmelser, kommer icke att till beloppet nämnvärt avvika från

livräntorna enligt OL, vilka enligt vad jag tidigare förordat fortfarande skall beskattas till reducerade belopp. På grund härav bör — trots de invändningar av principiell natur som kan resas häremot — dessa legala livräntor alltjämt beskattas till reducerat belopp enligt skalan i 32 § 2 mom. KL.

Departementschefens hemställan

I enlighet med det anförda har inom finansdepartementet upprättats förslag till lag om ändrad lydelse av 32 § 2 mom. och anvisningarna till 19 § kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370).

Föredragande departementschefen hemställer, att förenämnda författningsförslag måtte genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdde hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Harald Häggquist
